

ORADEA-MARE (NAGYVARAD)
16 Juniu st. v.
28 Juniu st. n.

Ese în Ţe-care dumineca.
Redacţiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 24.

ANUL XXI.
1885.

Preţul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Traian şi Dochia.

— Libret de operă într'un act. —

Persónele :

TRAIAN, împératul Romanilor.
DOCHIA, regina Daciei.
AURELIU, general Roman.
IZAURA, curténcă a Dochiei.
DORNI, guard bătrân al Dochiei.
TRIM, idem.
O CURTÉNCA.
OSTAŞI ROMANI.
CURTENCE DACE.

Scena se petrece în munţii Carpaţi. — Teatrul reprezintă o vale încungiurată de munţi stâncóşi. — Un mic pèriú şerpuesce prin mijlocul scenei. — O punte de lemn peste pèriú. — Pe stânca dela stânga bordeiul de lemn al Dochiei. — În faţa scenei, la mijloc o vatră mare de pètră, servind pentru altar de jertfe. — Zori de ziua.

Scena I.

TRIM, de guardă lângă bordeiul Dochiei, DORNI, pe o stâncă, la drépta în spre fund.

CORUL CURTENCELOR (în bordeiu.)

Ziua se 'ntinde prin plaiu,
Negura nopţii a dispărut,
Cântecul mierlei a început
Şi cerescul alaiu
Se vèrsă pe pământul tăcut.

TRIM.

Auţi Dorni! curtencele s'au tređit.

DORNI.

Le-aud!

TRIM.

La jertfă sânt gata de pornit,
Adună în grabă crengi bune uscate...

DORNI.

Sânt gata, acolo, de eri adunate.

CORUL CURTENCELOR (tot în bordeiu.)

La ceriu, la đei, tot să jertfim

Spre-a ne da-a lor îndurare
Ş'a relelor nóstre uitare
Prin jertfe s'o dobândim...
(Curtencele încep a eşi din bordeiu)

O CURTÉNCA (ducénd foc.)

Veniţi! ziua e mare
Şi sórele rêsare!
S'aprimem focul sfânt
Aice pe pământ...

(Curtencele încungiură altarul de pètră, depun focul şi crengile uscate.)

CORUL.

Când sórele apare
Dela cer îndurare
Cu tóte 'ntr'un cuvânt
Cerem dela cel sfânt!
(Focul se inflăcărèzđ.)

Scena II.

Cei dinainte, IZAURA, apoi DOCHIA.

IZAURA

(eşind din bordeiu.)

Vino,
Regino!
Focul e aprins.

CORUL.

Vino,
Regino!
Rađe de sóre ađi ne-au surprins...

DOCHIA

(Ese din bordeiu, cu un paneriu de flori albe.)

Vai! ziua-i mare!
Somnul ne-a 'nşelat...
A nóstră rugare
Am întârđiat!

CORUL.

Somnul ne-a 'nşelat
Sórele s'a 'nălţat!

DOCHIA.

Oh! ce 'ntristare
Inima-mi prinde;

Un semn rău pare
Spre noi se 'ntinde !

CORUL.

Un semn rău pare
Spre noi apare !

DOCHIA.

Tu ceresc sfinte
Fii îndurător,
Ca un părinte
Bun, al tuturor !

CORUL.

Fii îndurător
Tată-al tuturor !

DOCHIA

(înaintea altarului, aruncând florile în flăcări; curtencele ingenunche.)

În fața ta Dómnă, părinte ceresc,
Aști boboci de flóre lasă să-ți jertfesc.
Alb, curat și gingaș ca flórea de crin,
Al meu suflet astăzi ție și-l inchin !

CORUL.

Cătră ceruri glasul ađi ne înălțăm,
Pentru regii noștri cu lacrimi rugăm.

DOCHIA.

Și pe Diurpaneu
Al Daciei rege,
Dei! rogu-ve eu
Vecinic a-l protege !

Fă-l să biruiască
Pe dușmanii sei,
Țera să 'nflorască,
Rogu-ve, o dei !

CORUL.

Cerul să protege
Pe al nostru rege !
Țera s'o păzescă,
Și s'o înflorească !

(În timpul acestui cor începe a se auđi în depărtare un marș de trîmbițe militare; curtencele sînt surprinse.)

IZAURA.

Óre ce s'aude ?

TRIM și DORNI.

Trîmbițe ostășesci.

DOCHIA.

Dómnă! ce e ?

IZAURA.

Póte sînt oști dușmanesci.

DOCHIA.

O ! să fugim de-ací !
Romanii pot veni,
Să ne găsescă
Să ne robescă !

IZAURA.

Dar mai întei să ne incredințăm
De 'ntr'adevăr dușmanii 'nainteză . . .

Pe munte să ne urcăm
Și ochii noștri 'ndat tot, or să vedă.

DOCHIA.

Inima-mi tremură ! Da, somnul meu
Eră semn rău !
Jertfa mea ađi am întarđiat . . .
Vai ! ce păcat !

IZAURA.

Să trecem peste punte,
Să ne urcăm pe munte,
Și 'ndat' om vedé
Ce este.

DOCHIA.

O da !
Să ne suim
Ca să privim . . .

CORUL.

Să ne suim
Ca s'o păzim.

(Izaura urmată de Dochia trec speriate puntea și se urcă pe munte. Marșul ostășesc urmăzeă neconținut încet.)

IZAURA.

Nu ved nimic . . .

DOCHIA.

Nici eu !

IZAURA.

Vor fi oști de-a lui Diurpaneu.

CORUL

(privind peste munte.)

Așa trebui să fie,
A regelui oști aici vor să vie !

DOCHIA

(vine în scenă, urmată de curtencele ei.)

O bune deu !
Cu ochiul teu,
Ađi ne privesce
Și ne păzesce.

Indrăptă calea,
Deschide valea,
L'ai noștri frați
Și dragi bărbați.

Să izbandescă
Ca să gonescă
Pe acei dușmani,
Cruđii Romani !

CORUL

(în genunchie.)

Pe-ai noștri frați, o bune deu !
Fă-i să învingă pe dușman greu.
Indrăptă-le calea,
Deschide-le valea,
Ca să pășescă liberi mereu.

DORNI și TRIM

(pe vârful muntelui.)

Suliți se ved lucind în depărtare !

CORUL.

Óre ce să fie? . . .

DORNI și TRIM.

S'aud sunete stranii de fanfare,
Ce nu par a fi dace . . .

IZAURA.

Priviți! póte ca să vie
Decebal in triumf aducând cu el pace.

DORNI și TRIM.

Nu! Fugiți! fugiți! sânt oștile romane?

DOCHIA

(speriată.)

Vai! . . .

CORUL.

O! să fugim! de oștile dușmane,
Să fugim căci altfel ne-or robí
Și vieța noastră 'ntregă ne-or zdrobí! . . .

IZAURA.

O nu te teme; regina mea,
Ai noștri dei te-or apără!
N'ai frică! aici nu vor sosi,
Căci sórta pe tine te ursí
Să fii regină sfântă, ne-atinsă,
De vederi dușmănesci necuprinsă.

DOCHIA.

Oh! inima mea, o simt cum tot descrește!
Izauro! să fugim . . .
Dușmanul ne-ocolesce,
Să fugim . . .

DORNI și TRIM.

Étă-i! dușmanii s'au apropiat!
Incóce ei s'au indreptat . . .

CORUL.

Intră regino 'n coliba ta
Și noi cu peptul te-om apără.

DORNI și TRIM.

Étă-l se urcă-al lor convoiu!

CORUL

(grăbindu-se a intrá in colibă și incungiurând pe Dochia.)

Amar de noi!

Scena III.

DORNI, TRIM, apoi AURELIU și OȘTENII ROMANI.

DORNI.

Trim! sub jug ađi vom peri?

TRIM.

Da! pe toți ne vor robí . . .

AMENDOI.

Căci fără ajutóre, doi bieți bėtráni sântem,
Ș-a nóstre brațe slabe abiá le mai purtám.
Pe când fiii-ne luptá
Cu órde de dușmani,
Viéța ne va fi suptá
De șerpíi de Romani!

CORUL OȘTENILOR ROMANI.

*(cari se ivesc pe vėrful muntelui.)*Resboiul să trăiească!
Și focul să sbucnéscă,
Și morți in șiruri, mii . . .
Să lăsám pe câmpii!
Toți Dacii ađi să piérá!
Să piérá ș-a lor țerá!
Și 'n ea noi să clădim
A lor țintirim . . .Căci sântem Romani!
Și ori-ce dușmani
Scim noi a-i zdrobí
Și a-i umilí!Căci cel ce-i Roman
E fiu lui Traian,
Ș-al bravului Traian
E fiu ori-ce Roman!

AURELIU.

Oșteni! luați sama bine
Printr'ast' locuri pustii,
Porniți toți după mine
Să robim Dacii vii!*(Cățiva oșteni zdresc pe Dorni și Trim, ce se retrăsesese
inaintea colibei, și se reped la ei, îi desarméză și-i aduc
inaintea generalului.)*

CATIVA OȘTENI.

Étă colea doi Daci! Săriți!

ALTI.

Pe ei! copii, pe ei!

AURELIU.

Opriți!

Ei nu se 'mpotrivesc
Și deci nu-i omoriți.
Voiu numai să-i robesc.
— De unde și cine sânteți voi?

DORNI și TRIM.

Daci sântem noi améndoi!

AURELIU.

De ce rang?

DORNI și TRIM.

Fără rang!

AURELIU.

Ce căutați aci?

DORNI și TRIM.

Sântem ai reginei guardi spre a-o pázi!

AURELIU.

Ai reginei?

DORNI și TRIM.

Așá!

AURELIU.

Dochia frumósă

E aci?

*(Dacii tac.)*Respundeți dar? unde-i a ei casá?
Spune-ți, séu ve ucid. Respundeți ađi odatá
Séu jur pe Jupiter . . .

DORNI și TRIM.

Fă ce dorești!

Viața-ne ți-i dată,

AURELIU.

Romani! uci-deți pe acești câni!
Fără de milă, cu-a văstre mâni.Și grabnic porniți
Pe Dochia găsiți.

CORUL OȘTENILOR.

(Lovind și târînd în afară de scenă pe Dorni și Trim.)

Periți! mișei, periți!

AURELIU.

In dreapta și stînga iscode să plece
Pe Dochia s'afte în curînd,
Și până sôrele n'a trece
Pe regina frumuseței s'o vîd înainte-mi stînd.

CATIVA OȘTENI

*(lîngă colibă.)*Hei frați! aci veniți!
E o colibă mare.

AURELIU.

Pe ea toți năvăliți
Sfărmați-o cu topôre!*(Romanii sfarmă fața colibei. Femeile Dace țipînd și spăriate es din colibă, în desordine; în mijlocul lor se ține Dochia, aprôpe leșinată. Ele vin în mijlocul scenei, în față.)**(Incheierea va urmă.)*

N. A. Bogdan.

Rușinea-fetelor.

— Din Botanica populară română. —

Pele fenate și priloge, dar mai cu samă pe lîngă marginile drumurilor și pe paturile, ce despart ogorele unul de altul, nu odată ni se 'ntemplă să vedem o plantă, a cărei înălțime ajunge une-ori mai bine de-un metru, eră florile sale, cari de regulă se află în vîrfurile ramurilor, sînt înșirate și crescute în forma unui cuib de flori sêu centrul coronei florilor, după cum m'am incredintat singur, constă din vr'o câteva floricele, cari au colôre roșiă-întunecată, pe când celelalte flori pe de laturi au o colôre albă.

Planta acêsta se numesce de cîtră Români din Bucovina: *Rușine, Rușinôă, Rușinea-fetei, Rușinea fetelor și Morcov-de-câmp*; de cîtră cei din Transilvania: *Rușinea-fetelor*¹⁾ și *Barba-popii*²⁾; de cîtră cei din România: *Rușinea-fetei, Rușinea-fetelor și Morcov-selbatic*³⁾; eră de cîtră cei din Bănat: *Rușine*⁴⁾ lat. *Daucus sylvestris* Cz.; *D. Carota* L. germ. die wilde Mohrrübe.

Despre planta acêsta esistă la Români din Bucovina următorea legendă.

¹⁾ G. Bariț. Vocabulariu de numele plantelor transilvane, românesc, latinesc, nemțesc și unguresc, publ. în „Calendarul pentru poporul român” pe an. 1859. Brașov, p. 26.

²⁾ Dr. D. Brînză: Limba botanică a țeranului român, publ. în „Columna lui Traian”, revistă mensuală, an. IX. noua serie, t. III. Bucuresci, 1882 p. 157.

³⁾ Idem de eadem, p. 157 și Prodrumul florei române sêu enumeratiunea plantelor pînă astăzi cunoscută în Moldova și Valachia. Bucuresci 1879—1883, p. 235.

⁴⁾ Sim. Manguica. De însemnătatea botanicei românesci, publ. în „Familia” an. X. Buda-Pesta, 1874 p. 587.

Mai de mult, pe cînd fetele erau fôrte rușinoșe și sficioșe, flôrea acestei plante eră tîotă roșiă ca ruja.

Eră de cînd a început tineretul și mai cu samă fetele cele mari a-ș pierde rușinea, de cînd nu se sfiesc și rușineză de nime, fie acela tînăr sêu bîtrîn, bărbat sêu femeie, de cînd unele dintre dîensele au început a fi mai obraznice chiar și de cît cei mai mari prașcâi sêu pușcă 'n lună, de-atunci a început pe 'ncetul și flôrea acestei plante a se 'nalbi, pînă ce în urma urmelor s'a înălbit mai tîotă. Rar unde se mai află acuma câte-o *Rușine* sêu *Rușinôă*, în corôna căreia să se afle mai multe floricele roșii. În corôna celor mai multe *Rușinoșe* a ramas numai o unică floricioă roșiă, dar și aceea e numai ca un cap de boldișor de mică, adecă numai pe-atăta, pe cîtă rușine a mai ramas la cea mai mare parte din fete. Ceealaltă flôre însă tîotă s'a înălbit, pentru că și fața fetelor s'a îngroșat, pentru că rar care fată se mai roșesce acuma la față, cînd se întîlnesce cu vre-un fecior, sêu cînd face vre-o necuviință, ce o fată cinstită și de omenie n'ar face o nici odată, căci n'ar pute-o cuprinde pămîntul de rușine.

Acêsta e legenda *Rușinei* sêu *Rușinei-fetelor*⁵⁾

Rușinea se 'ntrebunțeză de cîtră femeile cele sciutôre ca medicament pentru bărbații ce sînt vătămăți.⁶⁾ Se ia adecă planta acêsta cu rădîcină cu tot, se splă bine, se pune într'o ulciacă cu lapte dulce de vacă, în care se lasă apoi pînă ce se mîie și esă tot suc din 'ensă. După acêsta se unge cel vătîmat cu unsôre de gîsca sêu și de porc și se trage vătîmatul sêu vătîmătura în sus. Eră după ce într'acel mod se trage, i se dă celui vătîmat din laptele, în care a mocnit *Rușinea*, de doue sêu și de trei ori pe ți de bîut pînă a-tunci, pînă ce se vindecă cum se cade.⁷⁾ De familia plantei, despre care am vorbit pînă aici, se ține și *Morcovul-de-grădînă*, numît în genere *Morcov* pl. *Morcovi* și *Morcogi*,⁸⁾ de cîtră Români din Transilvania: *Morcov, Murcoiu*⁹⁾ și *Mure*¹⁰⁾ eră de cîtră cei din România: *Morcov* pl. *Morcogi*,¹¹⁾ lat. *Daucus Carota* Bsativa, germ. die Möhre, die gelbe Rübe.

S. Fl. Marian.

Violina mută.

— Schiță artistică de Aleph. —

Signorul Bargello, un bogat comerciant, cu tîotă bîtrîneț și sînetatea lui nesigură, a venit în în persoană la Cremona, ca să incheie o afacere. Âncă nîmenea nu a oferit renumitului constructor de violine unu tîerg mai bun, pe acêsta se pôte jură venețianul. Un trunchiu de frasin din Croația, deja fôrte bîtrîn și uscat și cu flacări admirabil de frumoșe, un lem pe care Dșeu anume l'a lăsat să crescă pentru violine! cît de ieftin cu tîote acêstea! Aprôpe pentru nimic. Bargello nu cere bani pentru el, ci numai o violină, o

⁵⁾ Dict. de Z. Tuniac din Crasna, precum și de alte românce din Bucovina.

⁶⁾ Sub cuvîntul „vătîmat” se 'nțelege aici ceea ce Germanii înțeleg sub cuvîntul „Bruch”.

⁷⁾ Dict. de Z. Tuniac.

⁸⁾ Români din cele mai multe sate ale Bucovinei îndătîneză de-a schimbă pe „v” în „g” în „g” = „n” nu numai la începutul cuvîntelor d. e. gin = vin, gîță = viță, gîță = viță etc. ci și la finea cuvîntelor d. e. bolnăgi = bolnăvi, bolnăgi = bolnăvi, rișcogi = rișcovi etc.

⁹⁾ Fl. Porcius. Flora phanerogama din fostul district al Năsăudului. Sibiu, 1881 p. 145.

¹⁰⁾ Dr. D. Brînză. Limba hot. a țeranului op. cit. pag. 157.

¹¹⁾ Idem. Prodrum. op. cit. p. 236.

Culegerea.

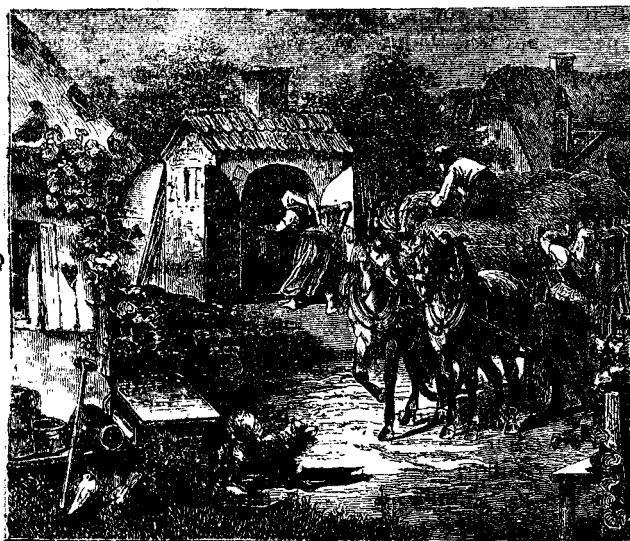
Peptenarea.

Inmoiarea.

Sbicirea.

Uscarea.

Melițarea.

Gătirea inului in Silesia.

singură violină, dar cu condițiunea, ca ea să fie construită de mâinile proprii ale maestrului! Despre instrumentele, pe care le fac fiii lui Omobono și Francesco sub priveghierea lui, Bargello, care este un cunoscător, nu voiesce să scie nimic. „Sub disciplina Stradivarii“, — pré bine și póte escelent, dar totuși nu se póte dice „Stradivarius faciebat“. Bêtrânul încă tot ciripesce mai bine, ca puii sei, numai decât voiesce. Decă l'ar vedé cineva in atelierul seu manuând circuilul sfredelind și taind, lung și slab, imbrăcat in prostelca lui de piele, cu boneta lui de lână albă pe încărunții sei peri, d'abia i-ar da șese-deci de ani și astăzi in anul 1729 el este deja de cinci-deci și opt. Da, el trebuie numai să voiască. Și pentru ce să nu voiască el óre? Bargello este amicul seu cel mai fidel și Bargello încă i va puté face odată vre-o plăcere și apoi Bargello este așa de bolnav, încât chiar nici din acesta causă, nu i s'ar puté refusá cererea: bucuria însănătoșeză, violina póte să-i scape viéta.

— Bine deci, să facem schimb între mórte și viéta, — dice bêtrânul maestru, inmuiat prin rugările stăruitoare ale venețianului. Iți fac violina . . .

— Dar cu mâinile proprii, — il intrerupe Bargello strălucind de bucurie.

— E bine, fie, cu mâinile proprii. Omobono a im-bêtrânit și Francesco nu mai este tinér, voiu trebui să mișc eu degetele. Inse tu nu m'ai lăsat să termin. Voiam să dic, că decât eu iți redau viéta, apoi va fi echitabil ca tu să-mi sapi grópa . . . dar nu cu mâinile proprii . . . Tu vei pune să mi se așede colo la dominicani un monument simplu, o pétră de marmoră fără nici o decorațiune cu numele meu și nimic mai mult. Construirea violinelor mi-a adus noroc și bogăție in viéta, așa dară voiesc să-mi câstig și morméntul prin o violină. O idee poznașă, dar care me urmăresce de ani de țile. Și apoi . . . așa mai dorí înainte de mórtea mea . . . un ton . . . da un ton . . .

Cuvintele maestrului devin neînțelese. Ceea ce mai murmură el nu este pentru amicul seu, ci este vorbit inlăuntru seu, unele i cântă și i sună o minune, o bucurie neesprimabilă, ce e drept numai un ton, in se acel ton ceresc, pe care el deja așa adesea l'au fermecat in corpul unei violine și prin care încă odată înainte morții sale, mai frumos și mai escelent ca ori când înainte de acesta, ar vré să insuflétescă lemnul pământesc. Da, in mintea lui el și-a propus un instrument cu un sunet ne mai audít și ne mai presimțit până acuma, cu un ton așa mare regesc, așa dulce și blând ángeresc, care va trebui să scóță tuturor ómenilor sufletul din corp. Acest ton trăiesce in urechia lui, resună in tóte cugetările sale, vibréză in tóte membrele sale. Visător și cufundat in cugetările sale, cu ochii indreptați spre cer, a cărui lumină clară și curată inundă atelierul seu, el il aude fórte distinct și el scie că il póte ficsá, numai să voiască — și maestrul voiesce: amicul va avé violina, cea din urmă și cea mai mare creațiune a necomparabilei Antonio Stradivari. Parola mea! Un trunchiu de lemn de frasin și pétră de marmoră pe deasupra.

— Și când va fi ea gata? — intrébă nerăbdătorul venețian.

— Ea este gata, — raspunde maestrul.

— Unde este, unde, unde? — esclamá Bargello plin de bucurie.

— Aici, — dice Antonio, arătându-și fruntea, — aici este ea gata, n'am decăt să o fac . . . și încátva tu cânti și acum puțin pe ea.

Intr'adevăr nervósele degete ale amicului bat doba pe o vechie mésză de brad, pe care Antonio o cumpérase in Elveția italiană dela un țeran, de unde își cum-

péră el câte-odată lemnul trebuincios. Un material mai prețios pentru funduri de rezonanță nici că își putea inchipuí cineva, precum erá fața aceea de mésză. Antonio o păstrează acuma de trei-deci de ani, pentru ca intr'o țil să facă ceva deosebit din ea. Și aceea țil a sosit, metamorfosa se póte face și din sfárimăturile ei se póte construí una din părțile cele mai nobile ale unui instrument nobil.

In tot decursul drumului seu spre casa Bargello se simția bine și vesel, ca nici odată până atunci. Inaintea ochilor lui saltă in conture luminóse violina lui și el i zimbliá ca și unei mirese promise. Peste tot, comerciantul venețian nu este un om de tóte țilele, un suflet sec și rece de cifre, ori cât de astut și de calculător ar și fi in afacerile sale. Mai de mult el fusese un violinist pasionat, un școlar alui Corelli și inima lui mai bate încă cald și fidel pentru sfânta musică. Dar el este italian și in Italia unde arta și natura dorm in acelaș pat, se întâmplă adesea, că spiritul speculativ al comerciantului să se impace pré bine in sufletul seu cu entuziasmul pentru artă. Acesta se întâmplă mai vórtos la virtuóși, fiind că dela virtuositate până la speculațiunea de bani este o cale scurtă. Așa Gemiani a neguțătorit cu cadre, Locatelli cu corde, sgárcitul de Muzio Clementi cu clavire, așa renumitul Viotti la bêtrânețe s'a făcut speculant de vinuri și așa Bargello se făcú din violinist neguțător cu violine.

Da Bargello se neguțatoresce cu violine, dar când i cade in mâni un instrument bun, nu l'ar da pentru Veneția intrégă. El se suiá in sanctuariul d'asupra magazinului seu și aflá acolo o societate celebră, cele mai frumoșe violine ale școlei bresciane și cremoneze, cele mai bune ce au construit Gasparo di Salo, Maggini, Nicolo Amati, Stradivari și Guarneri del Gesù. Nu, nici pentru Italia intrégă nu s'ar despărțí de o piesă din colecțiunea sa. Amicul seu, patricianul Riccardo Riccardi scie să spună o istorie despre acesta. Cum l'ar rugat, ce comori nu i-au promis, ca să-i dea lui pe un Gaspar, ce e drept de o faptură admirabilă! Dar, nu, nu, de trei ori nu! Riccardo ar fi cel din urmă, căruia i-ar da acel instrument. El este amicul seu, dar acest amic i este in acelaș timp și cel mai periculos concurent, pentru că abstragend, că el fáuresce, strujesce, cioplesce și lacătușăresce, citește din stele, este pe urma pietrei filosofale și este pe aprópe a fi aflat secretul de a face aur, el mai este încă și un mare dilettant de musică, cântă pe violină ca un virtuos și adună pe lângă alte lucruri frumoșe și instrumente. Acesta din urmă este de neiertat. De câte-ori nu a incrucișat el călile lui Bargello și ajutorat de averea lui mai mare i-au rápit câte-o bucată, in giurul căreia el își aședase cursele cu tóte stratagemele posibile! Și acestui — amic, acestui trădător perfid să-i cedeze el pe Gasparul seu, mǎrgáritariul, regina colecțiunii sale pentru bani? Nici pentru o lume intrégă! Firesce că peste puțin regina va trebui să abdică, indată ce adecă va sosi noua cap-d'opera alui Antonio; până atuncia in se el o lasă pe tronul ei și ea nici după aceea nu i va fi de vândare.

Bargello remâne neinduplecat. Nici chiar tinera lui fiică, o copilă delicată de doi-spre-dece ani, in care se pare a reînflori de nou frumșeța mamei sale, nu este in stare a-l inmuiá, de și Lauretta este singura ființă in lume pe care o iubescce mai mult după violinele lui. Ba nu, idea ar fi o profanare alui Dđeu, el își iubescce copila mai mult decăt violinele lui și patricianul a avut o bună inspirațiune, pentru de a se folosi de influința mititicei, ca să dumerescă inima tatălui. Egoismul rigid

al unui culegător, care voiesce să guste numai el singur are ceva crud și neomenesc.

Încă tot nu este gata! Cu toate urgitările și reclamațiile, instrumentul așteptat încă nu sosese. Lemnul de mult a fost trimis, monumental de mult așezat și violina încă tot nu este aici. Maistrul își lasă timpca să facă ceva extraordinariu. Trec șepemăni, luni, ani — nici o scire din Cremona. În urma urmelor amicul Riccardo ér și-a băgat nasul, — dar apoi să-și ia . . .

— Lauretta, — întreabă el pe fiica sa, care șede la ferestră și privește prin gémuri, — nu sci tu decă Riccardii sânt în Venetia? Eu nu i-om vëdut de mult. Copila tresări.

— Alesandro — așa îl chiemă pe fiul patricianului — a fost ieri aici . . . tatăl seu este dus . . . mi se pare la Cremona.

— La Cremona! — esclama Bargello, sare de pe scaun și se preumblă cu pași mari prin casa, cuprins de nelinisc și necaz.

Dintr'odată, cu și când ar fi făcut o descoperire surprindătoare, se opresce inaintea fiicei sale. Și intr'adevër el și făcuse o descoperire, observând pentru prima oră, că copila pe nesimțite se făcuse fêtă mare. Cum strălucese përul ei, cât de in floritóre este fața ei, dar în acelaș timp cât de triști sânt frumôșii ei ochi! Ce-i lipsese ore sërmanei copile? În loc de ori-ce alt respuns lacrimi, ea nu voiesce să spună nimic. În fine Bargello pare a fi ghicit. Amorul este, atot-puternicul amor! Și pe cine ore pôte iubi Lauretta? Pe nimenea altul, acêsta este lucru limpede, decăt pe Alesandro, pe unicul bărbat june, care cercetěză casa? Dar lucrul naibei, bëtânul Riccardo nu voiesce să consimtă. Fioresce, un patrician atât de orgolios și de îngâmțat, care s'ar simți desonorat, decăt fiul seu ar luă de soție pe fiica unui neguțator cu viole. Buna și scumpa mea copilă, ori cât de mult v'atși și iubi, o părechie tot nu puteți face, să abandonăm deci acêsta ideie próstă, pețitorii și așa nu vor lipsi frumôsei și bogatei Lauretta.

Dar se scie din bëtânii, că amorul nu ascultă de rațiune. Asemenea țin de acêsta tradițiune și Lauretta cu Alesandro și sânt prin urmare nespuse de nefericiți. Indată după reintorcerea patricianului, Alesandro face un nou asalt asupra inimei lui părintesci, repetěză mai în fie-care și rugările sale desfidând mânia lui și înfruntă cu bărbăție cele mai nebunesci erupțiuni ale furiei lui. Dar toate însedar. Lauretta din parte-i nu pôte face nimica, decăt a jeli și a plânge în tăcere; fața ei devine tot mai palidă și Bargello de sigur s'ar fi ingrigiat, decăt el ar fi fost în stare să observe acêsta. Astfel de lucruri secundare însă el acuma le vede mai puțin ca ori-când. Din Cremona a venit scire, că cap-d'opera se află pe drum, ea pôte să sosescă în fie-care și, în fie-care oră și étă bucurie și plăcere, ea a și sosit, așezată cu mare ingrigire ca un giuvaer în lădița ei, étă-o liberată inaintea ochilor sei, minunata opera, strălucind la rațele sôrelui, frumos și curat formată ca o idee din innălțimi ceresci: Stradivarius fecit anno 1736! Va să dică în al 92-lea an al maistrului a fost ea construită prin propriile lui mâni! Cu pietate și devotament duce fericitul de el, acel instrument în sanctuarul seu, ca și când ar fi voit a-l de-trage privirilor insolente ale lumii și a se pierde în contemplarea acelor forme delicate și minunate.

În acele momente cineva bate cu putere la ușe. Este Lauretta cu Alesandro al ei. Ea radiează de veselie, fiind că aduce scire bună. Bëtânul Riccardo se invoiesce, face însă dependent consimțământul seu de

o singură condițiune și acêsta este ușor de implinit! El voiesce să aibă numai violina, care trebuie să fi sosit astăzi din Cremona.

— Mai bine viéta! — striga Bargello și alergă speriat să inchiđă instrumentul.

Étă că intră și Riccardo d'abiă resuflând:

— Da, amice, Stradivari mi-a spus'o... este cap-d'opera sa . . . Lauretta n'are nevoie de alta zestre... decăt numai violina!

— Voiți să me omoriți, sëlbativilor! Eu nici nu am cântat încă cu ea!

— Atât mai bine! Va să dică încă neatinsă, precum a eșit ea din mâinile divinului Antonio! Vino să te îmbrățiseș, scumpe amice!

Bargello respinge cu furie pe amicul seu; el s'a infuriat în gradul suprem, strigă și sbieră ca un maniac și alungă pe năvălitori din sanctuarul.

Singurătatea îl face mai liniscit. Însă mai multe ȃile evită a vedé pe fiica sa și după aceea, când vorbesce cu ea nu are curagiul să i se uite în ochi, fiind că fața ei devine din ce în ce mai palidă și consciința lui îl rimă când o vede. În urma urmelor el s'ar înduplecă să-i dea pe Gasparo, numai să facă posibilă căsătorirea iubitei sale fiice, ce se uscă pe picióre vëdënd cu ochii. Însă Riccardo vrea să aibă pe Stradivari. Din ambii culegători nici unul nu voiesce ca celalalt să fie în posesiunea acelu unic instrument.

Și totuși încă Bargello nu a gustat nici o bucurie prin el. Adesea a pus el mâna pe arc, pentru de a scôte acel ton ceresc, pe care maistrul îl fermecase în el ca lăsământul seu artistic; dar d'abiă l'a așezat pe córdă și-i apare palida față a Laurettei și el nu pôte cântă pe violina, nu, el nu pôte, fiind că pré il dóre inima.

Intr'una din ȃile însă, după ce éráși petrecuse o oră amară aiurând inaintea violeii, dintr'odată i fulgeră o idee prin cap și acêsta idee îl face să ridă și el ride aprópe cu sarcasm. El se duce în jos la Lauretta, i netezesce fața ei palidă, i sărută ochii ei plânși și i dice, că ieremiadele au durat acum de ajuns și că ea trebuie să capete pe Alesandro al ei, pentru ca lamentările să se termine odată. Copila voiesce să-i sară de bucurie în gât, dar bëtânul a și eșit pe ușe afară și ea îl vede, cum el ducënd sub braț o lădiță de violină, se aședă în gondolă . . .

(Încheierea va urmă.)

I. G. Barbu

— An

Cartea a

— Culese și puse în ordine de I. S. Spartali. —

Amorul nu are etate: el totdeuna se nasce. *Blaise Pascal.*

O pré lungă absentă și o pré desă și necontentită bucurie sânt amëndoue mormântul amorului: estremele se ating. *Boisy.*

Când hymenul voiesce să-și aprindă făclia dela aceea a amorului, stinge pe a amorului și nu-și aprinde pe a sa. *S. Maréchal.*

În amor, detaliile fac mai mult de cât totul; favorile cele mici duc la cele mai mari, și une-ori le și întrec. *S. Maréchal.*

Femeile sânt o monedă tipărită în tiparul amorului și care incetěză de a avé curs indată ce figura s'a șters. *Adrien Dupuy.*

Nu este inima de unde amorul să cađă de mai sus, și mai mult și mai des, de cât din inima unei femei. *Sainte Toix.*

Din istoria modei.

Ori-ce parisiană, fie condițiunea sa ori-care, este elegantă. Rochia-i de percal are cochetării nespuse. Totdeauna este bine încălțată, și chiar cea mai săracă se peptenă cu un gust de necrețut, ghicind ce-i șede bine și punând în arangiarea părului seu o sciință neauđită. Nimeni în lume nu se îmbracă ca ea și nu poartă astfel toaleta. Dar, fără a ne ocupa de femei, să ne întorcem la ajustările sale, care este pöte o parte dintr'ensa!

Costumul actual, cu rafinările sale alese, nu este opera unei țile. A fost multă bătaie de cap. Nici odată îmbrăcămintea femeiescă nu suferi atâtea inforne schițe de cât la începutul vécului. Trebuia o femeie să fie pré frumösă pentru a suferi parodia grécă din primul imperiu, mânicuțele din timpul restaurațiunii, vestimintele burheze și ridicole din 1830, și crinolina inventată de imperătesa Eugenia.

Numai în anii din urmă ai imperiului, Worth, nemuritorul croitor, a dat impulsuinea unei adevărate *renasceri*.

De atunci, cât progres! Discipolii s'au întrecut: Pingat, Rodrigues, Morin-Blossier, Laferrière, Philippe și atăția alții. În urmă femeia, făcându-se propria ei croitorăsă, a făcut opera frumuseții sale. Ea se îmbracă acum precum pictorul își colorază tabloul cu iubire, călăuzită de sentimentul armoniei, de cultul pentru ea ênsăși.

Revoluțiunea imprăștiase la cele patru vënturi cu spaima ei tóte splendorile trecutului, strîngend tóte acele petice daurite, am reconstitui o artă superiöră celor dinaintea ei, un tot minunat pus la diapasonul esistenții moderne. Un adevărat „turn al lui Babel“ am ăis. Popórele esotice, ca și vécurile mörte, au adus contingentul lor de nebunatică fantasii; fastul Estremului Orient luptă într'un chip somptuos cu acela al curții des Valois, pe când jupele castilane, tremurânde sub negrele lor dantele, rivaliséză în cochetării cu bufanturile ușuratece ale reminiscentelor dela Trianon.

Și fiind că nici odată un gust mai fin n'a domnit în lume, am ales, în acea grămadă de carpe admirabile, pe cele mai grațioase, respingend ce eră nefolositor și corijând ce nu eră perfect. „Vertugadinii“ noștri, de sigur, sânt mai micuți de cât ai acelora ce au trăit înaintea noastră. Décă am imprumutat frumöselor castelane din timpul Isabelei corsetele lor de catifea și tressele lor înmărgăritărite, le-am lăsat papucii în formă de věrf de corabie, și heninul lor fantastic, pus pe blondele lor pieptănături ca turnul ore-cărei catedrale gotice. Décă ghirlanda tremurândă a panierelor cu dantele à la Maria Antoaneta, rosele și stofele inflorate, grația delicată a acestei epoce ne-a ispitit, nu este un motiv pentru ca noi să adoptăm incomensurabila lărgime a unor rochii de gală coafurile „en frégate“, ca „fuiorul“, ca „parcul engles“ etc. cu acompianamentul lor de legume, pene, și cu grotesca lor încărcătură.

Din fie-care epocă, în adevăr, trebuie să luăm ceea ce este în realitate grațios, artistic séu care să ședă bine. Nu este un motiv să primim un lucru, fiind că este séu eră la modă. Femeia cu gust ia concepțiunile sale în fantastile precedente; ea și le identifică, le aplică persónei sale, genului seu de frumusețe, obiceiurilor sale, cu un cuvânt le aplică șișei.

Vécul XVIII și curtea de Valois sânt cele doue inspirațiuni mari cari au călăuzit costumul modern. Brune séu blonde, femei ca Rubens séu femeisuce ca Watteau, găseșc un câmp larg de unde pot să-și alegă unele cochetării. Estravaganțele Directoriului au sedus pe câteva frumöse blasate. Acésta, fiind că femeile din acel timp se apropiau de cele de ađi. Grația lor ore-cum fluidă, eleganțele lor cam batjocoritore și micuța lor sêlbătecie ating de aprópe frumusețea noastră delicată, și distinsă, dar desbrăcată și de majestatea și de alurele innalte ce supraviețuiseră bergeradelor fôrte de-coltate ale Regenții.

Fantasiile nu lipsesc în tóte aceste stiluri diverse. Esențialul este a nu le amestecă. Treducend o epocă, costumul trebuie să-și păstreze puritatea. Nu este oprit a se brodă mii de variațiuni pe tema primitivă. Dar tot trebuie să ne păzim de un amalgam bătător la ochi. O veste Ludovic XV, ce s'ar deschide pe un guleraș „à la Medicis“, ar fi cu desevêșire ridicol, și nu cunoșc ceva mai neplăcut de cât o rochie „à la grecque“ sub pâsla impondobită cu pene. Brocartele din Japonia, orbitore în feericul lor colorit, se retrușéză într'un chip fermecător pe jupele spumegânde „à la Pompadour“: ar fi îngrozitore însă în înmărgăritărire a unei toalete „à la-Valois“.

Costumul actual nu este deci de loc omogen. Propriu vorbind, nu este modă. Fie-care se îmbracă după plac, atăta numai să fie cu tact. În acelaș salon se vor întâlni o muscadină cu o ducesă dela curtea marelui rege, o marchisă dela Trianon cu o princesă din timpul Ligei; fie-care perfecționată, mai puțin luc-sösă, dar mai cochetă de cât timpul primitiv, și apropiată epocii noastre.

Care va fi cea mai încântătoare? De sigur aceea care-și va fi presimțit mai bine propria natură, aceea al cărei instinct subtil va fi potrivit mai bine și într'un chip delicios frumusețea cu îmbrăcămintea ei.

Buffon, este mult timp de atunci, a definit identitatea operei cu individul prin acest adagiu: „Stilul este omul“.

Vom ăice cu plăcere: „Costumul, trebuie să fie femeia“. Veți confundă, în adevăr alura fină, aristocratică, natural elegantă a unei patriciane, cu resfătarea fermecătoare, provocătoare, voluptuos cochetă a unei fete întreținută? Burheza, fie ea îmbrăcată de cea mai bună croitorăsă, nu se va trădă ea ore prin vre-o ne-elegantă, o uitare, un diamant pré voluminos, séu mai sciu eu ce?

Eleganța adevărată este o artă dificilă. Ea se posedă prin instinct, și se invêță fôrte cu greu. Ea se compune din mii de nimicuri neaparente, cari sânt ore-cum suflëtul ei chiar. Este o limbă a parte, ce nu se vorbește de cât în unele locuri și pe care mulțimea n'o cunoșce. Am fost acum câțva timp, la teatru. O femeie fôrte bogaț gătită tronă în loja vecină de a mea. Fôrte corect îmbrăcată, o impercertibiliă nuanța o clasă afară din lume; o nuanță așă de mică în cât nici n'aș puté-o indica. Acésta se ghicia mai mult, de cât se esplică. Peste puțin, un bărbat veni să o salute în lojă. Nimic mai natural? E bine, nu; căci femeia, supărată de acésta puțină jenă, făcù o scenă din cele mai amuzante celui venit, fiind că nu bătuse în deajuns înainte de a intră.

Eră clasată nu este așă?

Acésta privesce educațiunea, ér nu costumul. Dar în acest cas, una merge lângă cealaltă. Fără indoiélă, rochia avea pré bogați nasturi, mânușa nu eră de marcă bună, mica capotă, puțin cam primăvéritică, nu eră potrivită cu sesonul.

Rosa Trandafir.

Serisori din Bucovina.

(Teatru românesc.)

Cernăuți 22 iunie.

Luni intr'a 15 iunie a jucat societatea dramatică a Teatrului Național din București piesele traduse din limba franceză: „Bărbatul și amantul”, comedie intr'un act și „Schinteia”, comedie in 1 act de Pailleron. Intre acte declămase dna Aristița Manolescu cu multă artă poezia lui Eliade „Sburătorul” și dl Dimitriadi poezia lui Depărățian „Vera la țără”. Dna Aristița Manolescu știuse credințele naive ale poporului român desfășurate în poezia „Sburătorul” a le reproduce într'un mod foarte natural. Eră îmbrăcată în straiu național. Piesele „Bărbatul și amantul” și „Schinteia” se interpretară de artiștii C. Nottara și dnele A. Manolescu, Amelia Nottara și Szavlovski cu o destinsă artă. De public erau foarte bine primite. Se rise neconținut. Nu cred să fi fost o seră, când să fi ris atăta publicul.

În „Schinteia” știuse dna Aristița Manolescu, prin interpretarea rolului naiv al copilei sburdalnice Antoinette, a distra publicul și arată și aici, că domina-ei e nu numai o bună tragediană, ci și o minunată interpretă a rolurilor naiv-comice. Dl C. Nottara jucă foarte bine pe căpitanul Raoul de Geran, care își puse în cap să aprindă schinteia de amor în frumoșica titeră Antoinette prin mijlocirea mătușei sale Renat Leonia. În urma experiențelor mai multe pentru aprinderea schinteii amorose se inferbentă pentru olaltă singurii experimențatori. Ei se iubesc și dra Antoninette rămăsese singură, riđend cu lacrimi în ochi de sörtea ei. Dna Szavlovski jucă foarte bine rolul vėduvei Leonia Renat.

În piesa „Bărbatul și amantul” găsim o căsătorie convențională; femeia iubesc pe altul, care decise, că în ora, când va sărută ea pe bărbatul seu, s'a impușcă el. Mai mult de frică pentru mörtea amantului ei de cât de amor, evită ea ori ce manifestare amorosă pentru bărbatul seu, dară asta i escită amorul pentru bărbatu-i! Bărbatul ei Oscar devine amoresat și gândesc la avėnturi amorose, pentru a înșelă femeia sa. În numele amantului ei de mai înainte scrie el un revas soției sale pentru convenire nocturnă, unde după sosirea unui revas, în care anunță el, că s'a logodit cu altă, destăinuesc căsătorii amorul lor cătră olaltă. Subjetul comic al piesei eră minunat de bine interpretat de dna Nottara și dl C. Nottara și publicul nu eșise din ris.

Regretăm foarte mult, că foarte puțin public eră adunat în acea seră. Boerii erau mai că absenți toți și parterul eră slab ocupat. Se înțelege că prin astfel de interpretări a spriginirii causei naționale n'om duce de parte. Teatru român avem arare ori în țără și decă atunci ne arėtăm indiferenți, manifestăm lipsă de simțemėnt național și documentăm nevrednicia noastră pentru un traiu național.

Martia intr'a 16 iunie se jucară piesele „Minciunosul” comedie în 2 acte de St. Velescu, și „Domnul Choufleuri”, operetă intr'un act, tradusă de G. Bengescu, și musica de Offenbach, înaintea unei săli puțin ocupate. Din tôte lojele erau numai doue ocupate și puțin public în parter. Ecă patriotismul român bucovinean, o dovadă mai mare nici nu s'a vėđut ca acum. Plin de admirațiune putea patriotul infocat să admire patriotismul român bucovinean și încântarea pentru arta națională. Ochii puteau să se imbete de romănele frumoșe și plin de emoțiune putea omul să strige: „Noi Romăni avem viitor și putem fi mândri de noi”. — „Aber wir werden kommen auf nationale Stücke, wie

von Stefan cel mare oder Mihaiu Vitezul oder Doi țărani și cinci cărlani”, mi-au đis mai mulți prieteni romăni ce n'au venit la teatru.

Costică Verdescu e eroul piesei întēie și pe lângă asta și procuror; el are o îndatinare foarte ciudată: tot ce đice e minciună și din minciuni nu mai esă. La dl Orzean, arendaș de moșie, a scoborit el ochii sei și vrė să iae fata lui, pe Maria. Ea îl iubesc, și dlui arendaș place procurorul Costică Verdescu, dară numai una îi displace, că mințesc. Și observând Orzean că Costica Verdescu minte nerușinat, decise, a nu-i da fiica sa, decă l'a prinde la vre-o minciună. Pentru dl Costică Verdescu eră a nu minți ceva nesuportabil. Spre norocul seu află el în Maria și muma ei pe mentorii sei. În momentele decidătore șcieau ele prin intermediul artistului Comicescu de a face tôte minciunile dlui procuror de adevėrate. La momentul decisiv provine italianul Salto Mortale, dentistul american cum și bancherul Jankel Feingold, spre a adevėri minciunile dlui Verdescu de adevėrate. Dl arendaș e silit în urmă a consimți pentru mărițișul fetei sale după Verdescu, care promite a nu mai minți, afară ca avocat.

Rolul lui Comicescu îl interpretă dl C. Nottara foarte bine. Asemene jucară foarte bine dnii Petrean ca Costică Verdescu, Gusti ca arendașul Orezean, dl Grigorescu ca senatorul Rosescu și dnele M. Szavlovki și A. Alecsandrescu în rolurile Mariei și Evei.

În piesa a doua „Domnul Choufleuri” aveam ocașiunea de a admiră cãntărea dnei Amelia Nottara și dlor Gabrielescu și Catopol. Dna Amelia Nottara dispune de o voce foarte frumoșă. Dl Gabrielescu ne încântă prin modulațiunea vocii sale. Putem felicită Teatrul Național bucureșcean pentru aquisițiunile musicale, ce le are în dna Nottara și dl Gabrielescu. Opereta a fost deci foarte bine esecutată. Și când nu se cãntă, ne inveselă dl Catopol cu dl Gusti prin comicitatea rolurilor lor. Fiesce-care strigă a dlui Catopol după servitorul seu „Petermann” și infățisarea dlui Gusti ca Petermann pe scenă eră asociată de un ris nentrupt în auditor. Tótă seră rise publicul neincetat.

Pe când în sėrile precedente ne-am distras cu rolurile comice și am petrecut neconținut în ris, vinerea intr'a 18 iunie a. c. ne sgudu în simțemėntele nōstre dna Aristița Manolescu prin jocul ei tragic ca Ofelia în „Hamlet”, din care s'a dat numai actul al 4-lea și ca Iulia în „Ovidiu” a lui Alecsandri, din care s'a jucat numai actul al doilea din cauza puținului număr de actori (sunt în totul numai 17 persoane). Ofelia ni apărū dna Manolescu ca o copilă nebună, ce prin deliru-i demonic sfășiă lăuntrul auditorului. Scena din urmă a actului e nedescriveră și atunci eram siliți să đicem că dna Manolescu e un adevėrat talent dramatic, ce-i de ținut pentru Teatrul Național; e un noroc, că astfel de artiști posedă scena română. De mult căduse publicul din escitare numai însă, apoi erupse în aplause frenetice. Buchete peste buchete erau recompensa acestei mari artiste romăne. E drept, că în jocul ei se observă numai de cât școlă franceză, cuvintele le spune cu o dulcėtă nespūsă, ce micșorěză innalt inriurința tristei sorți a eroinei și scade intru mult demonitatea elementară a ei, ce ajunse la atât de mare perfecțiune în școlă germană dramatică. Multe încă la dnia-ei ne sună o convenție și școlă, multe-s o imitare orbișă a naturei, dară cu tôte acestea e o artistă foarte mare și mândră trebue să fie nația română de artista Aristița Manolescu. În „Ovidiu” avea dna Aristița Manolescu pe cap diadema dăruită de cătră regina Elisabeta. La destăinuirea amorului Iuliei cătră Ovidiu naintea tatălui ei August ni apărū dna Aristița Manolescu nentrecută. Mai ales când đice ea ca Iulia:

„Amor pentru Ovidiu in sufletu-mi simțesc,
Fă tot ce-i vrea cu mine, o! Cesar, il iubesc“,

pare auditorul a simți pentru sörtea amoresatei domnițe. Celelalte vorbiri erau förte bine interpretate. Mai ales se distinse dl Nottara, care in rolurile române pare a fi neintrecut. Asemene bine jucară dnii Dimitriadi, Catopol și Grigorescu.

Dionisiu O. Olinescu.

Gătirea inului in Silesia.

— Veți ilustrațiunile de pe pagina 281. —

După mëtasă, stofa cea mai fină și mai trainică se gătesce din in, așa numita pânză, care formeză un articol pré important de comerțiu.

La noi se produce mai cu sémă cânepă, dar in Germania și deosebi in Silesia, producerea inului se face in cvantitate mare. Ilustrațiunile noastre din numerul presinte infătoșeză fazele prin care trece gătirea inului.

Inceputul se face la sfërșitul lui august, când se cöce inul. Atunci întéiu firele se culeg din pämënt, apoi se peptenă ca să cađă sémënța, după aceea se 'nmöie in baltă unde se lasă mai multe ăile; de acolo se scöte, se légă 'n snopi mici și se asedă la sóre să se sbicescă; după ce s'a sbicit, se pune 'n cuptor să se usce; apoi urméză operațiunea cea mai grea — melițarea, care curățesce firele, mai adaugându-se și greblarea și 'n cele din urmă ajunge 'n torsetorii, de unde apoi ese pânza ce face ocol in totă lumea.

I. H.

Literatură și arte.

„Romanische Revue“, revistă politică și literară, editor: dr. Corn. Diaconovich, va aparé la timpul anunciat, numărul I este deja sub tipariu și se va espedă abonatiilor pe ăiua de SS. Petru și Pavel. Prețul abonamentului (8 fl. séu 24 franci pe an) se trimite sub adresa editorului la Reșița (Bănat) până in 5 july n. a. c. On. DD. colectanți sânt rugați a trimite cölele de subscripțiune tot până la acest termin.

Manuscrisele lui Victor Hugo. Manuscrisele lui Victor Hugo, ăice ăiarul „Le Voltaire“, au diferite aspecte; unele sânt niște simple caete nelegate, ca manuscrisul lui „Hernani“; altele c'o scörtă de pergament, cu titlul operei in litere mari de aur, cum este manuscrisul operei „Le Roi s'amuse“. Manuscrisul lui „Hernani“ este un caet de hărtie mare galbenă, scris mărunț și indesat; pe prima pagină se află epigraful spaniol: „Tres para una“. Fie-care act pörtă dată la inceput și la sfërșit; lucrarea a fost incepută la 29 august 1829 și terminată la 25 septembre același an. Victor Hugo n'a dat actelor sale un număr, ci o clasificare alfabetică: a, b, c, d, e, etc.; pe margini se află desenuri, anotațiuni și versuri inedite. Manuscrisul operei „Marion Delorme“ are ca supt-titul: „Un duel supt Richelieu“, care a dispărut după broșură. D. Lorcroy tatăl luă acest titlu și compuse o dramă care avü öre-care succes. Töte manuscrisele lui Victor Hugo esistă, afară de „Han d'Islande“ care a fost perdut și de „Amy Robsart“, prima lucrare a poetului, trasă din romanul „Kenilworth“.

ăiare germane in Bucuresci. ăiarul politic german „Neue Bukarester Zeitung“ și ăiarul economic român-german „Lloydul Român“ s'au fusionat cu ăiarul politic-economic „Bukarester Freie Presse“. Noul ăiar,

proprietatea dlui Heinrich Constantin Grünfeld, va apare regulat in töte ăilele de lucru supt direcțiunea dlui dr. Hans Kraus, ér pentru partea economică, care va fi scrisă atât in limba română, cât și in cea germană, s'a atașat d. Josef Schlesinger.

Teatru și musică.

DI Gr. Manolescu și consörta sa dna Anica Manolescu, artiști ai Teatrului Național din Bucuresci, se află acuma in capitala Franței, unde fac studii artistice. De acolo se vor duce la Londra spre a vedé pe Henry Irvingh, celebrul artist englez, care e mai sublim decât ori cine in rolul lui Hamlet. DI Manolescu vré să facă o creațiune din Hamlet, care să remăe pentru vecie și să fie succedată de urmașii Teatrului Național din Bucuresci. Chiar cum il jöcă astăđi pe Hamlet, este un model, de care cei tineri ar trebui să profite.

ășöra Bărsescu, artista dramatică română dela teatrul curții din Viena, urméză a face deliciile publicului ales și cunoscător in ale artei din capitala Austriei. ăiarele de pe acolo sânt unanime intru a-i aduce laudele cele mai călduröse, laude cari ne bucură cu atât mai mult, cu cât scim că sânt pe deplin meritate. Sêptemăna trecută ășöra Bărsescu, jucând in marea și greua piesă a lui Göthe „Faust“, a reprezentat o Margaretă care a incântat și uimit pe privitori, prin interpretarea cu totul nouă, originală și ingeniosă ce a dat'o rolului ei. Cei mai mulți critici dramatici, mai cu sémă Ludovic Speil dela „Neue Freie Presse“, care e in Viena o autoritate tot așa de nediscutabilă ca și Francisc Sarcey in Paris, au proclamat'o de mult ca una din podöbele cele mai frumöse și mai falnice ale teatrului Curții. Sêptemăna acösta connaționala noastră a repurtat o nouă isbändă in piesa „Ahnfrau“ a lui Grillparzer, ce s'a dat luni la 3/15 juniu curent. „Punctul de culminație al producăiunii ei, ăice „Neue Freie Presse“ intr'o scurtă notă, in care vorbesce de rolul Berthei jucat de ășöra Bărsescu in acêta dramă, au fost scenele finale din actul al treilea și al patrulea, in cari a desvoltat un adevêrat talent de invențiune“. Acêta aprețiare a cronicarului teatral vienez se termină cu următörea observație măgulitöre pentru ășöra Bărsescu: „Dintre camaradele mai insêmnate ale artei care a jucat rolul Berthei am vêđut in teatru numai pe ășöra Hohenfels“.

Teatru la Botoșani. Din Cernăuți ni se scrie, că trupa compusă din artiști ai Teatrului Național din Bucuresci, supt conducerea dlui Nottara, a pornit de acolo la Botoșani in România, unde se speră că vor fi mai bine spriginiți decât in Cernăuți.

Teatrul din Craiova. Trupa dlor Iulian și Mateescu jöcă la Craiova in grădina Belle-Vue inaintea unui public mare. Repertoriul lor e amuzant și cât se pöte de original. De curënd au represintat comedia „Trei crai dela rêsărit“ de dl B. P. Hășdëu, publicată de curënd in föia noastră.

Teatru in Brăila. Trupa dlor Vlădicescu va da doue represintațiuni teatrale la Brăila, cu concursul membrilor societății „Carpații“. „Bomba“ ăice că jumătate din venitul ambelor represintațiuni se va intrebuintă pentru cumpêrare de imbrăcăminte, încălțăminte și cărți la școlari fără mijlöce.

Concert in Șomcuta-mare. La 12 july st. n. se va da la Șomcuta-mare un concert in favorul bisericeii române de acolo Programa concertului, care se vaținé in casa comitatului, este următörea: 1. Cântecul ginței latine, de V. Alecsandri, musica de Cădeu.

vocal; 2. Cât te-am iubit, muzica de Maria Duport (română), executată pe clavier de dşora Elena Bilt; 3. Viandiera, corul vocal; 4) Disertaţiune ocazională, o vaţine Ioan Cosa; 5. Hora dela Griviţa, de V. Alecsandri, muzica de Gr. Ventura, corul vocal; 6. Doine populare, cânto şi violină, de dşora Ot. Maguran şi dl Gitta, acompaniate pe piano de dşora Elena Bilt; 7. Declamaţiune de Ioan Gheţe; 8. Arcaşul, corul vocal. După concert va urmă bal; comitetul arangiator e compus astfel: Ioan Gheţe preşedinte, Ales. Pop cassar, Ioan Cosa secretar, Iuliu Dragoş controlor; membrii: Const. Lucaciu, Corneliu Gitta, Titu Trif, Ales. Sima, Nic. Lupăş, Vas. Pop, Georgiu Pop, Iuliu Bota, Ioan Doboş, Lădovic Pop, Ioan Bohaşel, Georgiu Petrovan, Ioan Ilieş, Eugeniu Dredean, Laurenţiu Sima, Petru Vaida, Iosif Lemény, Vasiliu Leş, Iacob Pop, Georgiu Stanciu, Ioan Chiş, Emiliu Bran, Ales. Florian, Ioan Lengyel.

C e e n o u ?

Sciri personale. *Regele şi regina României* aveau să se rentorcă din străinătate la Bucureşti astăzi sâmbătă. — *Dna Agnes Duşoi*, patróna stégului societăţii tinerilor comercianţi din Braşov, a dăruit 50 fl. numitei Societăţi. — *Dl Avram Păcurariu* a intrunit majoritatea voturilor la alegerea de protopresbiter în Ilia. — *Dl Al. Orescu*, profesor la universitatea din Bucureşti, a fost ales rector al acelei universităţi, în locul repositului dr. Zalomit.

Hymen. *Dl Constantin Davidescu*, inginer în Bucureşti, s'a logodit cu dra Sevastia Mureşan, fiica dlui Iacob Mureşan, fost director gimnasial în Braşov şi redactor al „Gazetei“.

Sinodul din Sibiu, convocat în sesiune extraordinarie, în cauza ajutorului de stat de 24.000 fl., a luat cu durere act, că cererea sa adresată la Majestate a ramas neconsiderată şi a decis că sub condiţiunile din normativul ministerial ajutorul de stat de 24.000 fl. nu-l poate primi; relativ la suma de 4000 fl. pusă la dispoziţiunea arhiepiscopului spre a o împărţi între preoţiimea arhiepiscopului, considerând că în privinţa împărţirii acesteia nu se rezervă organelor politice ingerenţa necompetentă, şi considerând, că patriotismul preoţiimii gr. or. manifestat în faptă în toate timpurile stă mai pe sus de totă indoiela, sinodul se invoiesce: ca arhiepiscopul să o ridice şi să o împartă conform principiilor cuprinse în pre înalta rezoluţiune dela 29 maiu 1861.

„Fântâna Blandusiei“ în Cernăuţi, precum scrierăm în nr. trecut, a avut un succes complet. După reprezentăţie, scrie „Drept. Om.“, s'a dat un banchet trupei, în restaurantul Adler. *Dl Eufemie Meşeder* a ridicat un toast pentru succesul trupei. *Dl Pop*, preşedintele Societăţii „Junimea“, a bătut de asemenea pentru trupa artistică română. *Dl Nottara* a mulţumit în numele artiştilor. *Dl Mircea Demetriadi* a bătut pentru tinerimea bucovineană, urându-le, a luptă, dimpreună cu toţi ceialalţi români, în contra intunerului, cu orice sacrificii. Discursul dsale a fost viu aplaudat. După terminarea banchetului, dnele Manolescu, Notara şi Şablovski s'au retras, ér bărbaţii s'au dus la cafenea Cuhn, unde s'au mai ridicat alte toaste, între cari, unul forte aclamat, pentru memoria lui C. A. Rosetti.

Maialuri. *La Biserica-albă* în Bănat s'a ţinut la 4 junie un maial, arangiat de cătră corul vocal român, în frunte cu dl preşedinte avocatul I. M. Roşu; s'a cântat mai multe compoziţiuni românesce şi s'au jucat şi unele danţuri naţionale. — *La Blaşi* abiturienţii se

intruniră în 16 l. c. la o petrecere în grădina lui D. Comşa; vinitul curat a fost destinat pentru scop filantropic. — *La Abrud* reuniunea femeilor române de acolo a dat la 13/25 maiu un maial în folosul reuniunii, care a avut un succes bun, căci vinitul curat a fost 69 fl. 40 cr.

Sezonul în Bucureşti. Cronicarul „Românului“ scrie: Nu mai auđi de cât vorbele: — Pleci? — Cutare şi cutare a plecat. — Plec. — D'aş plecă etc... Şi trebuie să pleci; moda o cere, o vrea, o ordonă. În cât mulţi işi pun pielea în saramură numai şi numai ca să nu fie vėduţi în capitală done luni. Ce ar ăice cunoscinţele, vecinii! Dar cucóna care ş-a făcut toalete şi nu mai are cui şi unde să le arate. Ce fel! bóla ca bóla, toaletele întei. Decă n'ai parale, imprumută. Vindeţi venitul pe un an, pune-te amanet, dar trebuie să pleci. Să remăi numai odată în capitală, julie şi august, ţi-ai perdut tot ifosul în ochii lunei. La şosea şi la grădini mai poţi încă numără pe cei cari au rémas. Săptemăna viitoare nu o să mai aibi pe cine să mai saluţi. Oraşul se depoporeză din ăi în ăi. Diua e amortită cu totul. Te poţi crede într'o cetate adormită din o mie şi una de nopţi. Uliţa albă şi arsă de sóre tace. Casele sânt mute. Ferestrele au obłone închise. Dar la 6 ore, când arşiţa sórelui a mai scăđut, lumea se deşteptă. Uliţa inviezá, ferestrele se deschid, trăsurile încep să circule şi trotuarele se garnisesc de pietoni. Pe piaţa teatrului se infiinţeză forumul obicnuit. Dinaintea cafenelelor se pun scaune care imediat sânt ocupate, şi spre şosea încep să trecă echipage, birji pline de dómne frumóse şi cete de cavaleri şi de amazone splendide. Supt tei, în aleu, se plimbă elegantele în costume bogate ca gravurile de modă, încungiurate de fluturi. Pe bănci stau aşedate alte sirene care te atrag cu surisul, şi cu conversaţia te fac să uiţi césul mănăcării. Se formeză şi cete care se duc să prăndescă la câmp, pe care il bat adesea ajutaţi de şampanie şi de ochi frumoşi.

Prima fabrică de hărtie în România. Până în 1884 România éră tributară Austriei pentru hărtia pe care o consumă, şi a cărei valóre este de aprópe 8 milioane de lei pe an. Aflăm că o societate puternică s'a infiinţat pentru fabricarea hărtiei în România, şi că prima maşină a fost pusă în mişcare cu succes la începutul anului curent. Usina este situată în Nordul Moldovei, la Băcău, pe Bistriţa, al cărei curs, regularisat, asigură o forţă continuă de 700 cai stabilimentului care în curénd va fi complectat prin alte doue maşini pentru fabricarea hărtiei. Construirea şi punerea în es-ploatare a unei fabrici de hărtie într'o ţeră esenţialmente agricolă şi care are o industrie abia începéndă este o întreprindere fórte delicată, şi n'a trebuit decât inteligenţa şi energica voinţă a dlui Porumbar, fondatorul noiei usini, pentru a învinge dificultăţile fără număr ce a întâlnit în calea sa. *Dl Porumbar* şi-a făcut studiile în Francia; a urmat cursurile şcolii politice şi a şcolii de mine, şi crearea fabricii dela Băcău îi face cea mai mare onóre.

Moştenirea principelui Sturza. Principele Sturza, fost Domn al Moldovei, muri în luna lui maiu 1884 la Paris, în otelul seu din strada Varennes. Din prima sa căsătorie, el avuse doi fii, dintre care unul este principele Grigore Sturza, acuma senator în România. După mórtea primei sale soţii, principele Mihail Sturza se căsătorise cu o prinipesă greacă, dşora Smaralda Voghori, dela care avu o fată, acuma principesa Gorkiakoff. Trei luni după mórtea principelui Sturza, care lăsă o avere uriasă de peste trei sute de milioane, se ăice, principele Grigorie Sturza, fiul din înteia căsătorie, constatând că vr'o 50 de milioane lipsiau din moş-

tenirea tatălui seu, ceru dlui Athalin, jude instructor, ca să deschidă o anchetă în această privință. În ipoteza unei deturnări a moștenirii, dl Athalin însărcină cu anchetarea faptului pe dl Dulac, comisar la delegațiunile judiciare. Acesta a regăsit un mare număr de valori consistând în o sută douăzeci și trei de mii de lei în rentă francesă, și o sută douăzeci și cinci mii de lei în rentă italiană, treizeci și trei de mii de titluri a unei singure companie de drum de fer și șese milioane de consolidate engleze. Instrucțiunea a avut un rezultat care risipește ori-ce bănuielă de deturnare a moștenirii. Trebuie să mai spunem că principele Vogoride a murit acum două luni la Baden.

M o d a.

Buc'ele de pe frunte. Bietele cărlionțe împărătesc acumă sorta reginei Maria Stuart. Pe când sunt iubite de unii, pe atâta sunt urite de alții. Deja în secolul trecut Göthe cel mai mare poet al timpului spunea de soru-sa, că ar fi pre frumoasă decât ar purta părul pe frunte; deșnsu nu putea suferi când o femeie purta fruntea golă și astăzi în secolul nostru când moda buclelor pe frunte este atât de imprăștiată, una din cele dintâi femei din lume i-a declarat rebel de morțe. Se scie de mult că regina Angliei nu suferă această modă, din care cauză damele ei de onore nu purtau nici odată bucle, seu părul tăiat à la breton. Acumă trei luni însă nora reginei principesa de Wales își tăia părul à la breton, și damele curții creșdend că vor pute acumă să profite de această ocaziune, își tăiară toate părul după această modă. Dar ce se întâmplă; regina vedend această, dete un ordin, tot așa de sever ca un ukaz rusesc, ca toate damele să rămăe departe de curte, până ce le va cresce părul, spre a-l purta ca până acumă. Tristeța damelor a fost mare, căci or ce s'ar dice tot sunt frumoșe cărlionțele; ele dau figurii ceva sburdalnic și cochet. Decă n'ar fi așa, le-ar fi ore cântat așa de mult, cel mai mare poet al secolului trecut?

Flórea la modă. Parisul capitala modei, ca în toți anii, a adoptat și pentru anul acesta o flóre de predilecțiune. Noblețea pórtă flórea crinului și moda neavend nici un amestec cu política, societatea Parisului a primit această alegere, de și crinul este flórea favorită a regilor Franciei. Toaletele de mare gală sunt toate împodobite cu buchete colosale de crin. Desenurile fulardelor acumă așa mult la modă represintă mai toate crinul în formele cele mai grotesce. Toate pălăriile, în fine tot este împodobit de crin. Pentru sezonul acesta *c'est la fleur de chic*.

Pentru dómne tinere.

A păstră mazerea verde. Ecă mijlocul cel mai bun pentru a păstră mazerea verde: Se ia butelii de sticlă grosă cari să fie bine spălate și uscate în intru. Se umple cu mazere până la jumătatea gâtului sticlei și apoi se astupă ermetic cu dopuri noi legate bine cu sfóră. În urmă buteliile s'ar pune într'un cazan, plin cu apă rece, avend la fundul cazanului o buclă de asupra și între butelii paie. Cazanul se pune pe foc unde se lasă apoi douăzeci de minute să fierbă încet-încet până ce apa ajunge a ferbe în colcote. După ce apa s'a recit,

se scot buteliile una câte una și se pecetlucesc bine pentru ca aerul să nu intre în ele; apoi se aședă în pivniță culcate. Cu acest procedeu se póte avé în timpul iernei mazerea cea mai bună.

Ingrigirea plantelor în odaie. Se scie că plantele din apartamente se îngălbenesc și s'ar sfârșesc prin a se uscă cu desevêșire, ori-cât de bine ar fi ingrigite. Pentru a le redă viêtă, cel mai bun mijloc este d'a le udă din când în când cu apă în care se va disolvă puțin sulfat de fer (10—15 grame pentru 1 litru de apă). Plantele trebuie să fie depărtate s'era dela lumina lampelor. Faptul se pare ciudat; dar lumina artificială are asupra lor o acțiune fórte viuă și le vesteșcesc îndată.

Curățirea apartamentelor. Primăvera se curățesce toate apartamentele. Pentru a spăla toate obiectele de lemn vâpsite, trebuie a întrebuiță apă clorurată, care, nu numai că le dă adevêrata lor culóre, dar omóră și toate oușele insectelor depuse în incheiăturile lemnului. În urmă se șterge c'un burete muiat în apă curată.

Păstrarea buchetelor. Se scie, că decă un buchet începe a se vesteși, poți pentru moment să-l înveselesci și să-i dai viêtă, bágend códele florilor în apă ferbinte și ținendu-le câteva minute. Aceste flori se pot păstră mai mult timp decă, în loc de apă ferbinte, se întrebuițeză apă caldă alcoolisată. În acest cas, trebuie a ține mai multe minute în apă códele florilor.

Probleme matematice

de D. M. Sfátos.

I.

Un june care s'a incredințat cu o jună, vrénd să afle etatea miresei sale, a întreat-o, de câți ani e?

Mirésa a respuns:

— Mama e de două ori mai bérănă decât mine, dar cu 10 ani e mai tineră decât tata, ér noi toți suntem 100 ani.

Este întrebare, câți ani avea juna, câți avea mămă-sa și câți ani avea tatăl ei?

II.

Un bucătar a primit 20 cr. cu cari avea să cumpere 20 oue, cari trebuia să fie de găină, găscă și rate. Prețul oușlor de tég era: de găină două cu un crucer, de rață unul cu doi cruceri, și de găscă unul cu trei cruceri.

Câte din acestea avea să cumpere, ca și banii și oușele la numer să fie tot 20?

Terminul de deslegare e 10 iuliu. st. n. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Călindarul săptămănei.

Điua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sêrbătorile.	Sórele resate	Sórele apune
Duminea 5 după Rusale. Mat. VIII. 28 inv. 5.					
Duminea	16	28	Sf. Tihon	4 7	7 54
Luni	17	29	Sf. Emanuil	4 8	7 54
Martți	18	30	Sf. Mart. Leontiu	4 9	7 54
Mercuri	19	1	Sf. Iuda fratele Dlui	4 9	7 54
Joi	20	2	Sf. Metodie episc.	4 10	7 54
Vineri	21	3	Sf. Mart. Iulian	4 11	7 53
Sâmbetă	22	4	Sf. Everservie	4 12	7 53

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipăriul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare.